ΤΑ ΝΕΑ
Σάββατο, 6 Σεπτεμβρίου 1980

Κριτική παρουσίαση θεατρικών παραστάσεων

Ἕνα ἔξοχο σκηνοθετικό κομψοτέχνημα παρουσίασε τό «Ἀμφι - θέατρο» μέ τούς «Ἐπιτρέποντες» τοῦ Μενάνδρου (θέατρο Ἐπιδαύρου). — Ἡ ἐπανάληψη τῶν «Ἱκετίδων» τοῦ Εὐριπίδη ἀπό τό Θεατρικό Ὀργανισμό Κύπρου διετήρησε μερικές ἀπό τίς συγκλονιστικές τους στιγμές, ἀλλά ἔχασε μέρος ἀπό τή γενικότερη λάμψη τους (θέατρο Ἐπιδαύρου). — Τό «Ὄνειρο καλοκαιρινῆς νύχτας» τοῦ Σαίξπηρ ἀπό τήν Πειραματική Σκηνή τῆς «Τέχνης» τῆς Θεσσαλονίκης ἦταν μέν ἕνα ἐνδιαφέρον «πείραμα», πού πρόσφερε ὅμως μιά ἐπιφανειακή αἰσθητική συγκίνηση (θέατρο «Ἀβέρωφ». — «Κάντε τους λιγάκι πρρρ...», μιά ἐπιθεώρηση τῶν Κ. Νικολαΐδη καί Γ. Καλαμίτση, μέ πλούσιο τό θεαματικό μέρος, φτωχό κείμενο, μέ μερικές «ἐκλάμψεις» πού ἀξιοποιοῦνται ἀπό τρεῖς λαμπρούς ἠθοποιούς (θέατρο «Δελφινάριο»). — Ὁ «δαίμων» τοῦ τυπογραφείου ἔκανε ἄγρια ἔπίθεση κατά τῆς στήλης, τήν περασμένη Παρασκευή! Διορθώνουμε μόνον τά κυριότατα «πταίσματά» του. Στήν «εἰσαγωγή» λέμε ὅτι τό πολωνικό καλλιτεχνικό συγκρότημα κάνει «μιά ὄχι πάντοτε εὔκρινή κριτική τοῦ σοσιαλισμοῦ στή χώρα του», καί γράφτηκε «μιά ὄχι πάντοτε εἰλικρινή». Ὁ Θ.Ο.Κ. ἀναγκάστηκε νά παίξει τόν «Ὀθέλλο» στή «γειτονική Δερύνεια» καί ὄχι «Δεροντια». Στό «Πάθος ΙΙΙ», οἱ στάσεις ἦσαν «πλαστικές» καί ὄχι «ἐλαστικές». Τό φινλανδικό «Τεάτερι Πορκέτας», μιά γυναικεία παντομιμική δυάδα, καί ὄχι «δευτομιμική».

(«Ἐπιτρέποντες»)

Εἶναι κρίμα πού χάνονται τόσο γρήγορα, μέ δύο ἕως πέντε τό πολύ παραστάσεις, μερικές λαμπρές δημιουργίες τῶν Φεστιβάλ Ἐπιδαύρου καί Ἀθηνῶν, ὀφειλόμενες εἴτε στό Ἐθνικό Θέατρο, εἴτε στό Κρατικό Θέατρο Βορείου Ἑλλάδος, εἴτε στό «Θέατρο Τέχνης», εἴτε στό «Πειραματικό Λαϊκό Θέατρο», εἴτε στό «Ἀμφιθέατρο».

Αὐτές τίς σκέψεις κάναμε παρακολουθώντας τό τελευταῖο ἀριστουργηματικό σκηνοθετικό κομψοτέχνημα, πού παρουσίασε ὁ κ. Σ. Εὐαγγελάτος ἑρμηνεύοντας τούς «Ἐπιτρέποντες» τοῦ Μενάνδρου μέ τόν προσωπικό του θίασο. Κατόρθωσε ὁ σκηνοθέτης μέ τό «Ἀμφιθέατρο» τόν ἄθλο τό κομψοτέχνημα» νά μή καλύψει τήν οὐσία. Τήν ἀντανάκλαση δηλ. τῆς ἐποχῆς του, καί συγχρόνως νά εἶναι μιά σύνθεση τῶν ἐπιδράσεών του μέσα στούς αἰῶνες πού ἀκολούθησαν.

Ὁ Μένανδρος (342)341—293)292 π.Χ.) εἶναι ὁ κυριότερος ἐκπρόσωπος τῆς Νέας Κωμωδίας, θεατρικό εἶδος πού ἀκολούθησε τήν Μέση καί τήν Ἀττική. Συμπίπτει δέ μέ τήν ἑλληνιστική περίοδο. Αὐτό σημαίνει ὅτι συμπίπτει καί μέ τήν ἐπιβολή ἀπολυταρχικῶν καθεστώτων ἀπό τούς διαδόχους τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου. Ἐξ ἄλλου, τό θέατρο ἔχει ἐντελῶς ἀποχωρισθεῖ ἀπό τή διονυσιακή λατρεία, καί ὁ χορός, πού ἰχνη του διατηροῦσε μόνον στήν τελευταία του κωμωδία — τόν «Πλούτο» — ὁ Ἀριστοφάνης, ὡς ἐπιβίωση τοῦ ἀρχικοῦ διθύραμβου, ἔχει ἐξαφανισθεῖ. Ὁ χορός, ὅπου ὑπάρχει στή Νέα Κωμωδία, παίζει ἕναν διακοσμητικό ρόλο μεταξύ τῶν διαφόρων «πράξεων».

Γι' αὐτό, ὁ Μένανδρος καί οἱ ἄλλοι κωμικοί συγγραφεῖς τῆς ἐποχῆς του, δέν ἀσχολοῦνται μέ θρησκευτικά θέματα οὔτε ἔχουν τή δυνατότητα νά κάνουν κριτική πολιτικῶν προσώπων καί θεσμῶν. Θά ἀσχοληθοῦν μέ τά ἀκίνδυνα θέματα τῶν ἀνθρώπων τῆς καθημερινῆς ζωῆς καί μέ τούς χαρακτῆρες τους. Μέ μικρές παραλλαγές τά ἔργα τους μοιάζουν μεταξύ τους καί μοιραῖα γίνονται πληκτικά γιά μᾶς σήμερα.

Τέτοια εἶναι ἡ περίπτωση τῆς κωμωδίας «Ἐπιτρέποντες» (= αὐτοί πού ἀναθέτουν σέ κάποιον διαιτησία), πού σώζεται κατά τά 3)4. Γι' αὐτό εἶναι ἕνα πολύ σοβαρό ἐπίτευγμα τοῦ κ. Εὐαγγελάτου, τό βαρετό αὐτό ἔργο νά τό καταστήσει ἐλκυστικότατο, ἀξιοποιώντας ὄχι μόνο τό γράμμα τοῦ κειμένου, ἀλλά προβάλλοντας στίς πέντε πράξεις του καί τίς ἐπιδράσεις πού εἶχε ὁ Μένανδρος σέ τέσσερις μεταγενέστερες ἐποχές.

Γιά τά ἰντερμέδια, πού ἀριστοτεχνικά συνδέουν τίς διάφορες ἐποχές, ὁ κ. Εὐαγγελάτος χρησιμοποίησε ἕναν πλανόδιο θίασο, πού μέ διάφορες παραλλαγές — κάνει τό γύρο τῆς ὀρχήστρας. Σέ ἀντίθεση πρός τό κωμικό στοιχεῖο τοῦ κυρίως θεάματος, στά ἰντερμέδια ἀνέθεσε τό τραγικό. Ἀξέχαστη θά μᾶς μείνει ἡ βασανισμένη ἔκφραση τῆς κ. Λήδας Τασοπούλου.

Τού ΑΛΚ. ΜΑΡΓΑΡΙΤΗ

(«Ἱκέτιδες»)

Δέν εἶχε τήν ἴδια λάμψη στήν Ἐπίδαυρο ἡ ἐπανάληψη ἀπό τόν Θεατρικό Ὀργανισμό Κύπρου τῆς περσινῆς ἐξαιρετικῆς παραστάσεως στό θέατρο τοῦ Λυκαβηττοῦ. Βεβαίως πολλές ἀπό τίς συγκλονιστικές στιγμές τῶν «Ἱκέτιδων» τοῦ Εὐριπίδη δέν χάθηκαν.

Φοβοῦμεθα, ὅτι ὁ θίασος ἦταν ἤδη κουρασμένος ἀπό τόν «Ὀθέλλο» τοῦ Λυκαβηττοῦ. Προστέθηκε καί ὁ κόπος τῆς φωνητικῆς προσαρμογῆς τῶν ἠθοποιῶν στό μεγάλο θέατρο τῆς Ἐπιδαύρου, ὅπου ἔπαιζαν γιά πρώτη φορά.

Ἐξ ἄλλου, ἔβλαψε καί ὁ ἐνθουσιασμός τοῦ κοινοῦ, ὁ ὁποῖος, μέ τήν ἐμφάνιση τοῦ θιάσου, προέβη σέ διάφορες ἐκδηλώσεις καί κατέστρεψε τήν εἰρηματική εἰσαγωγική σκηνή!

Ἔξοχη ἦταν ἡ μεταφραστική καί φιλολογική ἐργασία τοῦ κ. Τ. Ρούσσου. Ἐξοχα τά σκηνικά καί τά κοστούμια τοῦ κ. Γ. Πάτσα. Θαυμάσια καί ἡ προσαρμογή τῆς μουσικῆς τοῦ κ. Γ. Μαρκόπουλου (θέατρο Ἐπιδαύρου).

(«Ὄνειρο καλοκαιρινῆς νύχτας»)

Στή σειρά τῶν «Διεθνῶν Ἡμερῶν Ἀνοιχτοῦ Θεάτρου», πού ὀργάνωσε ἡ «Θεατρική Συντεχνία», εἴδαμε τό «Ὄνειρο καλοκαιρινῆς νύχτας» ἀπό τήν Πειραματική Σκηνή τῆς «Τέχνης». Ὁ σκηνοθέτης τοῦ θιάσου αὐτοῦ τῆς Θεσσαλονίκης κ. Κόλιν Χάρρις μᾶς κάνει μιά ἐνδιαφέρουσα πρόταση: «Τό θέατρο καί ὁ ἔρωτας εἶναι τά δύο μεγάλα θέματα αὐτοῦ τοῦ ἔργου. Ὁ Σαίξπηρ μιλάει ἐδῶ γιά τό θέατρο, γιά τήν τέχνη τοῦ ἠθοποιοῦ: Τί σημαίνει παίζω; Πῶς γίνεται θέατρο; Ἀπό πού νά ξεκινήσει κανείς; μέ τί μέσα; Σάν τούς μαστόρους τοῦ ἔργου ξεκινήσαμε κι ἐμεῖς ἀπ' τό μηδέν σχεδόν... Θά προσπαθήσουμε λοιπόν νά δώσουμε ζωή σ' ἕνα δάσος χρησιμοποιώντας τρεῖς «καλόγερους» κι ἕνα βιολοντσέλο...». Ἡ πρόταση τοῦ κ. Χάρρις εἶναι ἐνδιαφέρουσα καί ἐνίοτε μᾶς δίνει «γουστόζικα» ἀποτελέσματα, ὅπως π.χ. τά δύο πέδιλα πού χρησιμοποιοῦνται καί ὡς αὐτιά γαϊδάρου. Ἀλλά φοβόμαστε ὅτι αὐτή ἡ «τεχνική» δημιουργεί σύγχυση. Δέν διακρίνεται ὁ κόσμος τῆς πραγματικότητας ἀπό τόν κόσμο τοῦ παραμυθιοῦ. Χάνεται ὅλη ἡ μαγεία τοῦ «Ὀνείρου».

Ἡ Πειραματική Σκηνή τῆς Θεσσαλονίκης φαίνεται νά ἀπαρτίζεται ἀπό νέους γενικῆς καλλιτεχνικῆς παιδείας. Θά περιμένουμε μέ ἐνδιαφέρον τό προσεχές τους «πείραμα».

(«Κάντε τους λιγάκι πρρρ...»)

Τό «Δελφινάριο» τά τελευταῖα καλοκαίρια ἔχει ἐπιβληθεῖ ὡς ὁ χῶρος τοῦ μεγάλου θεάματος. Ἔτσι καί φέτος, ἡ ἐπιθεώρηση τῶν κ.κ. Κ. Νικολαΐδη καί Γ. Καλαμίτση, μέ μουσική Ζάκ Ἰακωβίδη, προσφέρει ἕνα πλούσιο θέαμα. Πρωταγωνιστής φυσικά εἶναι ὁ κ. Φ. Μεταξόπουλος ὡς σκηνοθέτης καί ὡς χορογράφος τοῦ νέγρικου μπαλλέτου Τζάκ Πάλλας. Μόνο πού φέτος δέν ἀνανέωσε ἀρκετά τούς χορευτικούς συνδυασμούς του. Αἰσθητή ἡ ἀπουσία τῆς κ. Φοντάνα. Πρωταγωνιστές καί οἱ κ. Παμίνο στά σκηνικά καί Γ. Βούρος στά κοστούμια.

Ὡς πρός τό κείμενο, γενικά ἀδύνατο, ἔχει πού καί πού μερικές «ἐκλάμψεις». Ἀλλά οἱ λαμπροί ἠθοποιοί κ. Μ. Μπονέλλου, κ. Σ. Μουστάκας, κ. Σ. Παράβας καί ἡ ἀρχιμαστόρισσα στό ἐπιθεωρησιακό ὕφος κ. Ρ. Βλαχοπούλου ξέρουν νά τίς ἀξιοποιήσουν. Ὁ κ. Θ. Βέγγος εἶναι μέν διασκεδαστικός, ἀλλά παραεπαναλαμβάνεται. Ἀξιοσημείωτη εἶναι καί ἡ λογική ἔνταση τῶν μεγαφώνων.